

**Strateški plan djelovanja
Dramskog studija slijepih i slabovidnih "Novi život"
od 2023. do 2027.**

I. OPĆI PODACI O DRAMSKOM STUDIJU SLIJEPIH I SLABOVIDNIH "NOVI ŽIVOT"

Naziv udruge: Dramski studio slijepih i slabovidnih "Novi život"

Skraćeni naziv udruge: Novi život

Datum i mjesto registracije udruge: 30.travnja 1998.- Zagreb

OIB udruge: 97894610362

RNO broj: 0053481

Predsjednik udruge: Vojin Perić

Adresa udruge: Šenoina 32, 10 000 Zagreb

Internetska stranica: www.novizivot.hr

E-mail udruge: kazaliste@novizivot.hr

Broj članova/ica udruge: 15

II. UVOD

Pišemo se Dramski studio, igramo kao Kazalište slijepih, a zapravo smo udruga u civilnom društvu. I za teatarapsurda je malo previše. Naš osnovni problem je naš specifikum, naš inat da se bavimo nečim što nam nisu propisali u okvirima integracije i inkluzije. I kad nas uključuju, oni to čine po svojim pravilima, peruci prije svega savjest, a tek onda razmišljajući o nama kao o kozmetičkim preparatima kojima će pravdati provođenje Konvencije UN-a, odnosno pokazujući nas prigodom međunarodnih prezentacija socijalne politike.

Jer, kako objasniti da jedan teatar nakon 75 godine nije barem upisan u Očevidnik Ministarstva kulture, a kamo li ustrojen kao profesionalna umjetnička institucija. No, doskočili smo i tome. Naime prije četiri godine osnovali smo trgovačko društvo Teatroza d.o.o. koja kao posebnu ustrojbenu jedinicu ima Kazališnu družinu Novi život, koja je u trenutku pisanja ovih redaka napokon upisana u Očevidnik Ministarstva kulture.

Pored ovog ostvarenog cilja, Teatroza d.o.o. će nam poslužiti za bavljenje gospodarskom djelatnošću, odnosno socijalnim poduzetništvom.

Kada se jedna institucija, čije postojanje traje 75 godina iz dana u dan bori za svoj opstanak, kada iz godine u godinu mijenja resore i pripada čas kulturi, čas socijali, kad je sljepoča prepreka koja onemogućava institucionalnu poziciju koju zaslužujemo, onda je strateško planiranje težak posao, onda su i ciljevi i planovi tek želje, a iskustva i postignuća više su plod neviđenog entuzijazma i upornosti nego slatkog i lakog bavljenja umjetnošću.

Pišemo sve ovo, kako bi revni čitatelj ovih redaka, navikao na stroge forme i obrasce, makar na trenutak zastao i zapitao se – jesu li u moru papirnatih programa i projekata bitniji korisnici (ljudi) ili sami papiri čija birokratska krutost i obilnost materijala nadilazi svrhu. Možda će opet procjenitelji površno pogledati neke obrasce, vidjeti na brzinu kako nismo ni socijala ni kultura, odrezati kratko olovkom i poslati nas na neki novi natječaj u neko novo uzaludno iščekivanje.

Mi smo i socijala i kultura, mi smo dapače sinteza jednog i drugog resora, rijedak primjer primjerenog uključivanja u kulturni i javni život društva, u svijetu rijetka forma nadilaženja uobičajenosti i navike, mi smo inkluzija iluzija. Slijepe i slabovidne osobe nisu puki konzumenti socijalnih usluga, nisu socijalni problemi koji čekaju milostinju, nisu pasivni promatrači života; u nama ima i snage i potencijala, i talenta i volje, u nama bukti želja za "preživljavanjem" unatoč svemu i svima.

(Ulomak iz predstave, Petre Radin: *Jučer sam se sjetio plave*)

Doći će vrijeme kad nas više neće zvati slijepcima, nego našim imenima, prezimenima i zvanjima, kad nam neće mjesечно uplaćivati državnu milostinju, nego omogućiti posao i kad će se tražiti karta više za predstave pravog Kazališta slijepih čija će umjetnička imaginacija nadrastati stereotipe i predrasude.

A, DA LI ĆE DOĆI VRIJEME?

III. POLAZIŠNE TOČKE STRATEŠKOG PLANIRANJA

Na osnovi svojih ciljeva, svojih iskustava, te svojih akata, Dramski studio slijepih i slabovidnih "Novi život" (u dalnjem tekstu: Novi život), donosi ovaj strateški plan, kako bi njime učinio izvjesnjom svoju opstojnost u budućnosti, odnosno ispunio svoje zadaće – misiju i viziju.

Pored naših akata i dokumenata, ovaj petogodišnji plan uokviren je međunarodnim dokumentima koji afirmiraju i štite prava osoba sa invaliditetom, te dokumentima koje je donijela Republika Hrvatska, kao dokaze svoje vlastite demokratičnosti i socijalne osjetljivosti.

Kako bi čitatelju ovih redaka bilo sve jasno i podastrto na jednom mjestu, navedimo nekoliko osnovnih dokumenata na kojima počiva status i dostojanstvo osoba sa invaliditetom, naravno pod uvjetom da su spomenuti dokumenti implementirani u zakonodavni sustav, te da se praktično poštuju i provode.

Nakon navođenja naziva pojedinih dokumenata, citirat ćemo članke, odnosno njihove dijelove koji se tiču djelatnosti u kulturi, odnosno u zaštiti osoba sa invaliditetom, ako je to u kontekstu našeg rada potrebno, a često jest.

Temeljni dokument na koji se pozivamo, a kojim je uokviren pravni sustav odnosa prema osobama sa invaliditetom u većini demokratskih zemalja jest:

***1.KONVENCIJA UN-a O PRAVIMA OSOBA S INVALIDITETOM,
usvojena u New Yorku, 13. 12. 2006. a koju je republika Hrvatska potpisala u istom
gradu, 30. 03. 2007. Godine, te iste godine ratificirala u Hrvatskom Saboru***

IZVATCI IZ KONVENCIJE UN-a

Članak 8.

PODIZANJE SVIJESTI

- 1. Države stranke se obvezuju usvojiti žurne, učinkovite i primjerene mjere u svrhu:
(a) podizanja razine svijesti u svim segmentima društva, uključujući i razinu obitelji, u svezi s osobama s invaliditetom, kao i promicanja poštivanja njihovih prava i dostojanstva,
(b) borbe protiv stereotipa, predrasuda i štetnih postupaka prema osobama s invaliditetom na svim područjima života, uključujući one utemeljene na spolu i dobi,*

(c) promicanja svijesti o sposobnostima i doprinosu osoba s invaliditetom.

2. Mjere za postizanje navedenih ciljeva uključuju:

(a) Pokretanje i provođenje djelotvornih kampanja podizanja svijesti javnosti s ciljem:

(i) senzibiliziranja javnosti za prava osoba s invaliditetom,

(ii) promicanja pozitivne percepcije osoba s invaliditetom i većeg stupnja društvene svijesti o osobama s invaliditetom,

(iii) promicanja priznavanja vještina, stvarnih vrijednosti i sposobnosti osoba s invaliditetom, te njihova doprinosa na radnom mjestu i tržištu rada,

(b) Njegovanje stava o poštivanju prava osoba s invaliditetom na svim razinama obrazovnog sustava, počevši kod sve djece već u ranoj životnoj dobi,

(c) Poticanje svih sredstava javnog priopćavanja na predstavljanje osoba s invaliditetom na

način usklađen sa svrhom ove Konvencije,

(d) Promicanje programa za podizanje razine svijesti o osobama s invaliditetom i njihovim pravima.

Članak 30.

SUDJELOVANJE U KULTURNOM ŽIVOTU, REKREACIJI, RAZONODI I ŠPORTU

1. Države stranke priznaju osobama s invaliditetom pravo na sudjelovanje u kulturnom životu na ravnopravnoj osnovi s drugima, te će poduzeti sve odgovarajuće mjere kako bi osigurale da osobe s invaliditetom:

(a) uživaju pristup kulturnim materijalima u svim dostupnim oblicima,

(b) uživaju pristup televizijskim programima, filmovima, kazalištu i drugim kulturnim aktivnostima, u svim dostupnim oblicima,

(c) uživaju pristup mjestima kulturnih događanja ili usluga, kao što su kazališta, muzeji, kino dvorane, knjižnice i turističke usluge, te, koliko je to moguće, spomenicima i mjestima od nacionalnoga kulturnog značenja.

2. Države stranke će poduzeti odgovarajuće mjere kako bi omogućile osobama s invaliditetom razvoj i korištenje svojega kreativnog, umjetničkog i intelektualnog potencijala, ne samo za vlastitu dobrobit, nego također i za obogaćivanje društva.

3. Države stranke će poduzeti sve odgovarajuće korake kako bi osigurale da zakoni koji štite intelektualna vlasnička prava ne sadrže nerazumne ili diskriminirajuće prepreke pristupu osoba s invaliditetom kulturnim materijalima, poštujući pritom odredbe međunarodnog prava.

4. Osobe s invaliditetom će imati pravo, na ravnopravnoj osnovi s drugima, na priznavanje i potporu svojem specifičnom kulturnom i jezičnom identitetu, uključujući znakovni jezik i kulturu gluhih.

5. S ciljem omogućavanja sudjelovanja osoba s invaliditetom na ravnopravnoj osnovi s drugima u rekreativnim i športskim aktivnostima, te razonodi, države stranke će poduzeti odgovarajuće mjere u svrhu:

(a) poticanja i promicanja sudjelovanja, u najvećoj mogućoj mjeri, osoba s invaliditetom u redovitim športskim aktivnostima na svim razinama,

(b) osiguranja mogućnosti organiziranja, razvoja i sudjelovanja u športskim i rekreativskim aktivnostima namijenjenim osobama s invaliditetom i u tu svrhu će se poticati osiguravanje odgovarajućeg vodstva, obuke i sredstava, na ravnopravnoj osnovi s drugima,

(c) osiguranja pristupa osoba s invaliditetom športskim, rekreativskim i turističkim centrima,

(d) osiguranja djeci s teškoćama u razvoju jednakog pristupa sudjelovanju u igri, rekreatiji,

slobodnim i športskim aktivnostima, uključujući i one aktivnosti koje su dio obrazovnog sustava,

(e) osiguranja pristupa osobama s invaliditetom uslugama koje pružaju organizatori rekreacijskih, turističkih, slobodnih i športskih aktivnosti.

Ovo su samo neki od detalja koji štite naša prava. Naravno da je Konvencija u cijelosti posvećena tome, te je kao dokument nužno poznavati u slučaju da je pojedinac ili institucija u prilici da donosi određene akte u kontekstu osoba sa invaliditetom. Ona izričito naglašava kako se osobe sa invaliditetom pored prilagođavanja kulturnih sadržaja za konzumiranje. Valja osigurati i aktivno sudjelovanje, odnosno omogućiti im promociju i plasman njihove umjetničke kreacije na otvorenom kulturnom tržištu. Konvenciju je bitno poznavati i u slučajevima da se krše prava osoba sa invaliditetom, odnosno da se izigravaju preuzete obvezе.

2. NACIONALNI PLAN IZJEDNAČAVANJA MOGUĆNOSTI ZA OSOBE S INVALIDITETOM ZA RAZDOBLJE OD 2021. DO 2027. GODINE

1. Uvod

Republika Hrvatska kao članica Ujedinjenih naroda, Europske unije i Vijeća Europe te stranka svih ključnih međunarodnih instrumenata na području ljudskih prava i država koja uključuje najviše standarde u području socijalne i gospodarske sigurnosti građana, preuzela je obvezu zaštite i promicanja ljudskih prava osoba s invaliditetom u svrhu ravnopravnog sudjelovanja u građanskim, političkim, gospodarskim, društvenim i kulturnim područjima života.

*Osobe s invaliditetom sa značajnim udjelom u populaciji na svim razinama, od globalne do nacionalne, prepoznate su među najugroženijim društvenim skupinama ali i kao društveni resurs u kontekstu društvenog napretka na svim područjima, posebice uzimajući u obzir mogućnost pozitivne diskriminacije te korištenja napredne tehnologije. Veliki napredak u takvom shvaćanju donijela je **UN Konvencija o pravima osoba s invaliditetom** iz 2006., mijenjajući paternalistički pristup prema osobama s invaliditetom u suvremenem pristupu koji se temelji na njihovoj autonomiji i fokusu na preostale sposobnosti, a ne na stupnju ograničenja sposobnosti.*

U Preambuli se poziva na načela proglašena u Povelji UN-a kojima se priznaje prirođeno dostojanstvo i vrijednost te jednaka i neotuđiva prava svih članova ljudske zajednice kao temelj slobode, pravde i mira u svijetu. Istiće se kako prema Općoj deklaraciji o ljudskim pravima svatko ima sva prava i slobode navedene u njoj i u međunarodnim ugovorima o ljudskim pravima koji su je slijedili, i to bez razlike po bilo kojoj osnovi. Konvencija upućuje i na Međunarodni pakt o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima, te drugim pravima koja proizlaze iz drugih međunarodnih dokumenata.

10. SUDJELOVANJE U KULTURNOM ŽIVOTU

Preporuke UN Odbora za prava osoba s invaliditetom

Odbor preporuča državi potpisnicima da poduzme odgovarajuće korake kako bi osigurala pristupačnost glavnim kulturnim objektima i poduzme odgovarajuće mjere poput umjetničkih festivala osoba s invaliditetom kako bi osobama s invaliditetom dala priliku da razvijaju i koriste svoj kreativni, umjetnički i intelektualni potencijal. Preporuča se da država stranka potvrdi Ugovor iz Marakeša.

Važan dio kvalitete života svakog građanina čini pristupačnost kulturnih sadržaja, ali i mogućnost vlastitog sudjelovanja u njegovome stvaranju. Sudjelovanje osoba s

invaliditetom u kulturnim sadržajima pridonosi raznolikosti društva, potiče njihove kreativne i umjetničke sposobnosti te ujedno senzibilizira javnost za umjetnički rad osoba s invaliditetom. Integracija osoba s invaliditetom u društvo, poticanje i afirmiranje osoba s invaliditetom kao stvaratelja kulture i korisnika kulturnih usluga jedna je od važnijih smjernica djelovanja Ministarstva kulture i medija. Putem javnih poziva finansiraju se programi udruga unutar kojih djeluju osobe s invaliditetom, ali i programi kulturnih institucija i ustanova koji su namijenjeni povećanju dostupnosti umjetničkih sadržaja osobama s invaliditetom, edukaciji osoblja ili organizaciji umjetničkih sadržaja prilagođenih osobama s invaliditetom. Posebno se podupiru i investicijska ulaganja namijenjena uklanjanju arhitektonskih prepreka kako bi muzeji, galerije, kazališta i druge ustanove u kulturi bile dostupne osobama s invaliditetom.

U sklopu programskih djelatnosti Ministarstva kulture i medija (dramske, plesne te izvedbene; glazbene, glazbeno-scenske i plesne umjetnosti, glazbenog i folklornog amaterskog stvaralaštva, književnog nakladništva, kazališnog amaterizma, muzejsko-galerijske, arhivske, vizualne djelatnosti i dr.), a na temelju Poziva za predlaganja javnih potreba u kulturi Republike Hrvatske, Ministarstvo kulture i medija redovito sufinancira i programe udruga osoba s invaliditetom čije sudjelovanje u kulturnom životu predstavlja doprinos kulturnim aktivnostima. Broj takvih programa isključivo ovisi o broju i kvaliteti natječajnih prijava, a one se razmatraju bez ograničenja, temeljem umjetničkih i kulturnih vrijednosti. Osobe s invaliditetom uživaju punu ravnopravnost i jednake mogućnosti u skladu s provedbom nacionalne anti diskriminacijske politike.

*Ministarstvo kulture i medija kontinuirano potpomaže i financira knjižnične programe čiji je cilj promicanje i osiguravanje prava osoba s invaliditetom. Nadalje, financira i sufinancira projekte, javne manifestacije i inicijative koje provode udruge i institucije, a koji afirmiraju kreativne, edukativne i umjetničke mogućnosti osoba s invaliditetom na međunarodnoj, nacionalnoj i lokalnoj razini, kontinuirano financira okrugli stol za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama Hrvatskoga knjižničarskog društva te kontinuirano financira rad Hrvatske knjižnice za slike. Ministarstvo kulture i medija osigurava sredstva za nabavu knjižne i neknjižne građe u narodnim knjižnicama, ali ne utječe na plan nabave - daljnja izgradnja zbirki s građom prilagođenom osobama s invaliditetom ovisi o potrebama svake pojedine knjižnice. Ministarstvo također sufinancira izdavanje knjiga putem natječaja za potporu izdavanju knjiga i otkupa knjiga za narodne knjižnice u okviru kojih redovito sufinancira i programe udruga osoba s invaliditetom. Broj sufinanciranih programa ovisi isključivo o broju i kvaliteti prijavljenih programa. Redovito se sa 100.000 kuna godišnje financira **Zaklada Čujem, vjerujem, vidim** koja u daisy formatu objavljuje knjige za slike i slabovidne osobe.*

*Ministarstvo kulture i medija obavlja osnivačka prava u ime Republike Hrvatske, u pogledu **Tiflološkog muzeja u Zagrebu**, jedinstvene mujejske ustanove ovog tipa u Europi koji upoznaje društvenu zajednicu sa svijetom osoba oštećena vida i omogućava aktivno uključivanje osoba s invaliditetom u mujejske aktivnosti. Putem stalnog postava i kontinuiranim priređivanjem izložbi koje su prilagođene osobama oštećena vida, Tiflološki muzej u europskim i međunarodnim okvirima prezentira posebne vještine i znanja s područja defektologije i muzeologije.*

Program Ruksak (pun) kulture, nacionalni dopunski program podrške kurikulumu u dječjim vrtićima, osnovnim i srednjim školama, omogućuje dostupnost, približavanje umjetnosti i kulture djeci i mladima, razvijanje njihove estetske kulture, općenito senzibilizira djecu i mlade za područje umjetnosti i kulture. Namjera je programa umjetnost i kulturu približiti svoj djeci i mladima u Republici Hrvatskoj, među njima i

onima s poteškoćama u razvoju. Od 2018. godine u provedbi programa Ruksak (pun) kulture sudjeluje udruga Inkluzivni kolektiv za istraživanje pokreta IMRC čiji je rad usmjeren na širenje svijesti o djeci i mladima s invaliditetom i njihovo sudjelovanje na kulturno-umjetničkoj sceni.

Ministarstvo kulture od 2017. godine provodi Javni poziv za dodjelu potpora programima koji potiču razvoj publike u kulturi u Republici Hrvatskoj, koji je namijenjen razvoju specifičnih aktivnosti i novih programa koji će podići razinu aktivanoga sudjelovanja publike u kulturi i umjetnosti, učiniti ih dostupnijima, prepoznajući različitost potreba publike, njezinih socijalnih i ekonomskih iskustava te dob potencijalnih korisnika. Posebna pozornost usmjerena je na programe koji uključuju osobe s invaliditetom u umjetnost.

Od 2020. godine pokrenut je Poziv za predlaganje programa koji omogućuju pristup i dostupnost kulturnih sadržaja za osobe s invaliditetom i djecu i mlađe s teškoćama u razvoju u Republici Hrvatskoj. Opći cilj Poziva je omogućavanje pristupa i dostupnosti kulturnih sadržaja za osobe s invaliditetom te za djecu i mlađe s teškoćama u razvoju. U 2020. godini ukupno je financirano 26 programa u iznosu od 1.564.438 kuna.

U okviru Mjere 1 Osigurati osobama s invaliditetom veću dostupnost svih sadržaja vezanih uz kulturni život zajednice provodi se aktivnost Izgradnja, održavanje i opremanje ustanova kulture (investicijska ulaganja) kao i aktivnosti HAVC-a.

U okviru Mjere 2 Kontinuirano poticati i podupirati projekte koji afirmiraju kreativne i umjetničke mogućnosti osoba s invaliditetom, uključujući i projekte koji potiču umrežavanja i uključenost osoba s invaliditetom na projektima u institucionalnoj i neovisnoj kulturi, na međunarodnoj, nacionalnoj i lokalnoj razini provodi se niz redovnih programskih aktivnosti koje proizlaze iz spomenutog Javnog poziva za financiranje javnih potreba u kulturi (dramska, glazbena, glazbeno-scenska i plesna umjetnost, glazbeno i folklorno amatersko stvaralaštvo, književno nakladništvo, kazališni amaterizam, muzejsko-galerijska, arhivska, vizualna djelatnost).

U okviru Mjere 3 Podizati razinu svijesti javnosti o pravima osoba s invaliditetom nizom različitih aktivnosti koje pridonose općoj toleranciji za raznolikosti u društvu i suzbijanju stereotipa i diskriminacije osoba s invaliditetom, aktivnosti provode HRT i AEM.

Prema aktivnostima iz sve tri spomenute mjere u zadnje 4 godine utrošeno je ukupno 10.996.057,00 kuna.

	2017	2018	2019	2020	UKUPNO
AEM	1.274.165 kn	1.253.365 kn	1.226.365 kn	1.200.914 kn	4.954.808 kn
HAVC	89.000 kn	64.000 kn	78.000 kn	150.463 kn	381.463 kn
MKM	834.763 kn	949.960 kn	1.189.369 kn	2.685.694 kn	5.659.786 kn
UKUPNO	2.197.928 kn	2.267.324 kn	2.493.734 kn	4.037.071 kn	10.996.057 kn

Vrijedno je reći kako smo u Nacionalnoj strategiji spomenuti kao bitan subjekt u ostvarivanju prava osoba sa invaliditetom u kontekstu participiranja u kulturnom životu. Da bi osobe s invaliditetom mogle sudjelovati u kulturnoj djelatnosti na ravnopravnoj osnovi, država nastoji osigurati uvjete u kojima će osobe s invaliditetom moći predstavljati svoje kreativne, umjetničke i intelektualne sposobnosti.

Poticanje djelovanja osoba s invaliditetom polazi od podizanja razine društvene svijesti o raznolikostima i vrijednostima njihovih kulturnih aktivnosti, kao i podupiranja potpune neovisnosti u umjetničkom i kreativnom izražavanju, ali i osiguravanjem financijske potpore svim oblicima kulturnog djelovanja osoba s invaliditetom. Time se želi postići potpuno ostvarenje prava sudjelovanja u svim aspektima kulturnog života, uz punu podršku tijela državne uprave koja taj način izravno sudjeluju u djelatnosti i promidžbi stvaralaštva osoba s invaliditetom. Da bi bile u potpunosti uključene u društvo, osobama s invaliditetom i njihovim udrugama valja osiguravati jednakе mogućnosti za razvoj kreativnih i intelektualnih sposobnosti. Kako svako od umjetničkih područja nosi u sebi neograničeni prostor izražavanja, sudjelovanje osoba s invaliditetom u kulturnom životu šire društvene zajednice nužno je u afirmaciji sveukupna stvaralaštva i doprinosa kulturnim aktivnostima koje uključuju ravnopravan pristup u svim područjima u kojima i osobe s invaliditetom ostvaruju vlastita umjetnička prava. U tom smislu treba poticati raznorodne kulturne aktivnosti, od manifestacija do programskih djelatnosti udruga koje su sastavni dio javnih potreba u kulturi Republike Hrvatske. Primjeri takvih aktivnosti ogledaju se u kontinuiranoj potpori projektima i djelnostima Društva tjelesnih invalida »Festival jednakih mogućnosti«, Zagreb, Dramskog studija slijepih i slabovidnih »Novi život« »Međunarodni festival slijepih i slabovidnih BIT«, Zagreb, gostovanja u Republici Hrvatskoj i inozemstvu. pojedinačne dramske predstave.

CILJEVI

- prilagoditi zakonske propise kako bi se učinkovitije provedlo uključivanje osoba s invaliditetom u kulturni život i aktivnosti
- omogućiti razvitak i afirmaciju kreativnih mogućnosti osoba s invaliditetom te im zajamčiti ravnopravno uključivanje u kulturni život, zajedno s drugim sudionicima
- omogućiti osobama s invaliditetom dobivanje statusa umjetnika i ostvarivanje dobiti od njihova umjetničkog rada
- sustavno pratiti putem medija rad i dostignuća osoba s invaliditetom u kulturi
- omogućiti pristup osoba s invaliditetom ustanovama u kulturi (muzeji, galerije, kazališta, kina, koncertne dvorane i drugo), te praćenje njihovih programa uz uporabu suvremenih tehničkih dostignuća (Audio deskripcija i znakovni jezik).
- omogućiti osobama s invaliditetom pristup i/ili stručnu informaciju, odnosno doživljaj kulturne baštine: povijesnih građevina, lokaliteta, umjetnina, tradicijske materijalne i nematerijalne baštine
- poticati sudjelovanje sponzora i donatora pri provedbi programa i manifestacija udruga osoba s invaliditetom

I, ovdje ćemo stati sa izvadcima, budući je ovaj Nacionalni plan nastavak kontinuiranog strateškog planiranja

Sve ove dokumente spominjemo i navodimo njihove dijelove, jer smo prošli previše prepreka, a da bi smo ostali nezapaženi, negdje onkraj, budući nas specifikum kojim smo uokvireni baca na marginu, odnosno oni koji kreiraju našu stvarnost vide nas isključivo kroz sljepoču, zanemarujući sve što radimo i živimo.

IV. MISIJA, VIZIJA I VRIJEDNOSTI

Sukladno statutu, misija Dramskog studija je razbijati predrasude prema slijepim i slabovidnim osobama, odnosno senzibilizirati javnost za mogućnosti i umjetničke

kreacije slijepih i slabovidnih osoba, što podrazumijeva aktivno sudjelovanje u javnom i kulturnom životu Hrvatske na način ozbiljnog bavljenja kazališnom umjetnošću, odnosno aktivnim participiranjem na otvorenom kulturnom tržištu.

VIZIJA Dramskog studija je, postati institucionalizirano Kazalište slijepih, redovna ponuda i pojava na kulturnoj karti Hrvatske, potrebna publici, te intrigantna i inspirativna medijima.

Vizija je Društvo u kojem biti slijep neće značiti manje vrijedan, nego različit i jednak u procjeni i realnoj ocjeni ljudskih vrijednosti.

VRIJEDNOSTI Dramskog studija temelje se na onim praiskonskim u isto vrijeme suvremenim, ljudskim vrijednostima:

- poštivanje ljudskih prava;
- tolerancija i uvažavanje različitosti;
- pravičnost;
- javnost djelovanja;
- informiranost;
- jednake mogućnosti;
- suradnja i odgovornost svih (su)dionika u razvoju društva;
- nenasilje.

Ali i na onim umjetnički specifičnim:

- pravo na umjetničku kreaciju;
- sloboda izričaja;
- sloboda nastupa;
- jednakost unatoč invaliditetu.

Sve nabrojane vrijednosti u zakonodavstvo Hrvatske deklarativno su poodavno ušle, ali njihova primjena u praksi nije zaživjela, jer bilo koja institucija koju organiziraju i vode osobe sa invaliditetom nije dosegla status koji je po nekoj hijerarhijskoj ljestvici iznad udruge u civilnom društvu. Zašto kriti, mi bi jednog dana htjeli postati kazališna ustanova, ili barem dio nekog renomiranog kazališta, dakle njegova druga scena.

V. ANALIZA STANJA

Dramski studio slijepih i slabovidnih "Novi život", ili Kazalište slijepih i slabovidnih, kako ga zovemo unatoč neimanju statusa, osnovan je 21.03.1948. godine, kada je odigrao svoju prvu predstavu, pred samoborskom publikom, jednočinku Branislava Nušića, *Analfabeta*, u režiji Antuna Deana.

S ciljem urbaniziranja slobodnog vremena slijepih osoba, u okviru Novog života organizirane su: glazbena sekcija, dramski studio i pjevački zbor. Sve su to bile sekcije u kojima su svoje talente i hobije pokazivali mladi slijepi ljudi, težeći se dokazati na područjima na kojima do tada nije bilo aktivnosti.

Od samih početaka, Dramski studio su vodili profesionalci, pod čim podrazumijevamo redatelje, scenografe i glazbenike, no kasnije će se ova profesionalna ekipa dopuniti koreografima, kostimografima, te profesionalnim glumcima, što će nastupe Novog života podići na profesionalni nivo.

Za početak je biran jednostavan repertoar, što podrazumijeva jednočinke, te lake komedije za široku publiku.

Po našim podacima, Novi život je prvo kazalište slijepih u svijetu, što će u kasnijim

godinama potvrditi, kako kvalitetom izvedbi, tako i prvim i još uvijek jednim festivalom BIT (Blind in Theatre), bienalnim festivalom kazališta slijepih i slabovidnih, koji se održava u Zagrebu svake neparne godine, počev od 1999. godine.

Nakon osnutka su zaredale godine jednočinki, recitala i drugih kratkih formi, tada, nepoznata redateljska imena oštira su na kreacijama slijepih glumaca svoja prva profesionalna koplja, a kao svjedočanstvo pravog puta, te kruna dotadašnjeg uspjeha, u okviru Doma slijepih u Draškovićevoj 80, godine 1956. izgrađena je kazališna dvorana (današnja Vidra).

Tomislav Durbešić, Radojko Ježić, Jurica Frković, Dražen Grunwald, Vladimir Jagarić, Mirko Merle, samo su neka od velikih imena hrvatskog kazališnog redateljstva čija je imaginacija uokvirila uspjeh 60-ih i 70-ih.

Nakon njih dolaze, prije svih Nina Kleflin, čiji talent i entuzijazam u potpunosti prožimaju Novi život, koji iz verbalnog prelazi u teatar pun pokreta, što će u 21. stoljeću rezultirati velikim plesnim projektima. Svojim redateljskim rukopisom u Novom životu ističu se i Snježana Banović, Mario Kovač, Ivan Plazibat, Zoran Mužić, Anica Tomić, Ana Prolić, Saša Božić, Ksenija Zec, Petra Radin, Željko Duvnjak, Ivan Planinić, Marina Petković i mnogi drugi.

Pored gostovanja po svim većim gradovima bivše države, Novi život 70-ih i 80-ih kreće na velike turneje po Švicarskoj, Njemačkoj, Mađarskoj i Austriji, što će mu kasnije postati svakogodišnja praksa.

Najčešće su to gostovanja organizirana od strane hrvatskih društava i katoličkih misija u inozemstvu, no bilo je i nastupa za inozemnu publiku, odnosno sudjelovanja na različitim međunarodnim festivalima.

Ovdje je prije svega bitno spomenuti sudjelovanje na *Festivalu Crinabel* u Portugalu (Lisabon, 2000.), te trotjednu turneju po Velikoj Britaniji (studenzi, 2002.), u organizaciji teatra Extant iz Londona.

Moramo spomenuti i sudjelovanja na Festivalu *Tifloart* u Zlinu i Olomoucu (Češka, 1994. i 1995.), Festivalu Terapia i teatar u Łódźu (Poljska, 1996.), Festivalu *Punktspiele* u Marburgu (Njemačka, 2002.), Festivalu *O.R.P.H.E.E.* u Versaillesu (Francuska, 2006.), na festivalu *Transvisuelle Dramatik* u Berlinu (Njemačka, 2007.).

U više navrata sudjelovali smo i na slovenskim festivalima *Sonček* i *Ana Desetnica, te na festivalima u Srbiji i Bosni i Hercegovini*.

Do danas, Kazalište slijepih je pripremilo oko 120 premijera, te odigralo 3500 predstava, što je po grubim, ali po skromnim procjenama vidjelo preko pola milijuna ljudi.

Žanrovski, Novi život zavirio je u sve kutke kazališne literature, pa se tako okušao u antičkoj tragediji (Sofoklov *Edip*), klasičnoj komediji (Molièreovi - *Škrtac* i *Scapinove spletke*), klasičnoj drami (u više predstava), modernoj drami (Felix Mitterer, *Smrtni grijesi*), nadrealističkom teatru (Radovan Ivšić, *Kralj Gordogan i Vane*), avangardi (Danil Ivanović Harms, *Nule i ništice i Bam cabaret*), te inpro-istraživačkim projektima koji su rađeni kroz radionice (*Tvoj glas ne govori o ljubavi*), kao i u dokumentarističkom teatru (Petra Radin, *Jučer sam se sjetio plave*). Vrijedno je spomenuti i plesne projekte *Nos*

vamos A Ver i Drago mi je što vas vidim, koje su na scenu postavili Ksenija Zec i Saša Božić.

Poslijednjih desetak godina Novi život okrenuo se i djeci, pa je pripremljeno više projekata namijenjenih najmlađima, od kojih je trenutno na repertoaru Bijeli klaun, Damira Miloša, a u pripremi je Andersenovo Ružno Pače.

Kao što već rekosmo, početni cilj osnivanja Novog života bilo je urbaniziranje slobodnog vremena slijepih osoba, ali i terapeutski momenti, kako bi se što lakše savladavale osnovne vještine, čime im se olakšavalo svakodnevno funkcioniranje, a u isto vrijeme oslobađala umjetnička kreacija.

Kako je vrijeme prolazilo, i ciljevi su se kristalizirali i postajali sve jasniji i višeslojniji. Urbaniziranje slobodnog vremena pretvorilo se u istinske umjetničke izazove, a odjek izvedbi u javnosti otvorio je mogućnost različitih afirmacija, te senzibilizaciju javnosti za mogućnosti slijepih osoba.

Jasno je da je sljepoča jedan od invaliditeta pred kojim ljudima zastaje dah i prema kojem imaju ponajviše predrasuda. Baš te predrasude, slijepi osobe najčešće dovode u nepovoljan, diskriminirajući položaj. Kao što od diskriminacije nije pošteđeno svakodnevje slijepog pojedinca, tako su i udruge i druge institucije koje osnivaju slijepi uvijek na margini svoje djelatnosti, jer ih se gleda sa podozriivošću i sažaljenjem. Baš zbog svega navedenoga, i naše kazalište je totalno diskriminirano, pa za 75 godina postojanja nije zavrijedilo status kazališta, nego još uvijek tavori kao udruga u civilnom društvu, potpuno obesustavljena i financijski sporadično financirana kroz projekte i programe.

Financiraju nas: Gradski ured za kulturu Grada Zagreba i Ministarstvo kulture, što je donekle uokvireno sporazumom potpisanim 2015.godine, no prilično fleksibilno i površno, tako da se svake godine iznova bojimo za svoju opstojnost.

Obje spomenute institucije daju onoliko koliko su za naš rad senzibilizirani ljudi koji ih vode, tako da nad našom opstojnošću stalno visi mogućnost gašenja, jer nema sustava, kao što ga nema niti na jednom području koje prati život i rad slijepih osoba.

U zadnjih petnaestak godina, relevantna kazališna kritika izrekla je o nama čitav niz pohvala, no to nije promijenilo stav društva - slijepi su tu da egzistiraju, a kad preskoče granice, treba to ne vidjeti.

Naši glumci su slijepi i slabovidne osobe, iako smo nerijetko angažirali i videće, profesionalne glumce. Dvoje naših glumaca su članovi Hrvatskog društva dramskih umjetnika, a nekoliko njih je na putu da to postanu.

Imamo dobro razvijenu infrastrukturu, u koju ubrajamo svjetlosni park, audio opremu, te dva kombi-vozila, za prijevoz glumaca i scenografije.

Imamo uredske prostore u zgradici Hrvatskog saveza slijepih, Šenoina 32, te svoju matičnu scenu, Kazalište Vidra, koja je u vlasništvu Hrvatskog saveza slijepih, a u zakupu kazališta Kerempuh, kojem direktno plaćamo najam dvorane po predstavi i po probi.

Ovdje možemo pribrojati i prostorije u Jurišićevoj 25, koje smo dobili od Grada Zagreba 2012.godine, u kojima pripremamo svoje programe, budući je pozornica u Vidri preskupa.

U živu infrastrukturu možemo ubrojiti tri stalno zaposlene osobe, od kojih je jedna slijepa osoba, zaposlena na mjestu ravnatelja kazališta, jedna je poslovna tajnica, dok na

mjestu za marketing i promidžbu, također imamo zaposlenu jednu osobu.

Na projektu SEF projekta videćeg pratitelja imamo zaposlenu osobu na određeno vrijeme, za koju se nadamo da će prijeći u stalno zaposlene, budući se očekuje zakon o asistenciji u 2023. godini.

Kao novinu u našem poslovanju moramo navesti i osnivanje poduzeća Teatroza d.o.o., kroz koju bi smo se trebali baviti gospodarskom djelatnošću, ali prije svega nam je poslužila za upis u Očevidnik Ministarstva kulture (listopad, 2020.).

Organizirani smo kao udruga, što znači da je Skupština glavni organ upravljanja. Istrom predsjedava Predsjednik, koji se bira svake četiri godine. Ista osoba imenuje se i za ravnatelja udruge, što znači da zastupa teatar, te vodi kompletну repertoarnu politiku.

Predsjednik rukovodi i Upravnim odborom koji bira Skupština, svake četiri godine, a isti se sastoji od četiri člana, plus Predsjednik. Upravni odbor bira tajnika koji je druga osoba za zastupanje i predstavljanje udruge, te zamjena Predsjedniku.

Jedna od instanci upravljanja i nadzora jest i Nadzorni odbor, koji bira Skupština, a u kojemu su, jedna stručna osoba (vezano za financije), te dva člana udruge.

Skupština se sastaje jednom godišnje, a po potrebi i češće, dok se Predsjedništvo sastaje po potrebi, ali najmanje 4 puta godišnje.

Glavni dokument udruge jest Statut, (u prilogu ove strategije) kao i rješenje o registraciji.

Trenutno na repertoaru imamo 4 predstava, od kojih je jedna za djecu, (Damir Miloš, "Bijeli klaun") te tri predstave za odraslu publiku, "Podmornica", Marine Vujčić, Danil Ivanovič Harms, "Bam cabaret" i "Krugovi" inspiriranu djelima Ive Andrića. U ožujku 2023. premijerno ćemo izvesti komediju Milana Grgića, "Ne daj se, Njofra", u režiji Željka Duvnjaka, što će biti naša peta predstava na repertoaru u 2023. godini.

Već nekoliko godina provodimo i projekt Party u mraku, kojim senzibiliziramo javnost za potrebe i specifičnosti slijepih osoba, kao i projekte Gostovanja po Hrvatskoj i Međunarodna kulturna suradnja.

Da nam ne bi nedostajalo samohvale, recimo da nas je Predsjednik Republike, Ivo Josipović odlikovao Poveljom Republike Hrvatske, 2013. povodom Dana državnosti.

Iste godine smo dobili i Žar pticu, kao nagradu na Naj,naj,naj festivalu, za predstavu *Ispeci, pa reci*, Ane Prolić.

VI. DJELOVANJE I POSTIGNUĆA OD 1948.-2022.GODINE

O godini nastanka već pisasmo u prethodnom poglavlju, kao i u naslovu ovoga, o prvotnim ciljevima, o profesionalcima koji su nas uokvirili svojim znanjima, o svemu što je trebalo spomenuti da se prikaže globalno stanje kazališta, da nam se zaviri u dušu, ne prebirući strune polako, kako bi se iznjedrila čista i prava, naša melodija.

No, da bi stvar bila do kraja jasna, taksativno pobrojana i razgledna sa svih strana i svih aspekata, evo malo povijesti potkrijepljene naslovima, velikim datumima i nagradama.

Prije nego počnu brojke govoriti, a veliki umjetnici defilirati našim stupcima, spomenimo čovjeka koji je osnovao kazalište, koji se onih prvih godina zaigrao i zaglumio, šireći svoj

entuzijazam i energiju na više polja djelatnosti u okviru Saveza slijepih. Riječ je o Antunu Lastriću, koji je istinski otac teatra, dugogodišnji njegov rukovoditelj i glumac, čovjek čija je vizija nadrasla mnoge vizije kojima je život slijepih dobivao svjetlike perspektive, a svijet općenito napredak i drukčiji stav prema slijepim osobama.

Prvi korak, prvi izgovoren i tekst, dogodio se pred samoborskog publikom, 21.03.1948.godine, a uprizorena je jednočinka Branislava Nušića, *Analfabeta*.

Godinu dana kasnije, stvar je uozbiljena, a na daske Novog života dolazi, *Mati*, Mile Klopčića, u režiji Vladimira Jagarića.

U prvim godinama Novi život radi u *Zavodu za slikepe* u Radničkoj cesti, bez dvorane i adekvatnog prostora, no to ih ne sprječava da nastupaju širom bivše države.

Godine koje dolaze obiluju jakim naslovima, ali ih prije svega obilježavaju svojim radom veliki hrvatski redatelji:

1950. Branislav Nušić: VLAST; režija Tomislav Durbešić

1951. I. G. Kovačić: JAMA; režija Tomislav Durbešić

1951. Marijan Matković: TROJICA; režija Tomislav Durbešić

1952. Petar Kočić: JAZAVAC PRED SUDOM; režija Tomislav Durbešić

Veliki redatelj i mali glumci. Mladost koja pobjeđuje i koja zavrjeđuje da se analizira, da se upovješće. DALJE!

1953. Branislav Nušić: SUMNIVO LICE; režija Vladimir Jagarić

1953. Matej Bor: TEŠKI ČASOVI; režija Jurica Frković

1953. Ivan Kozarac: POD NOĆ; režija Vladimir Jagarić

1953. Janko Jurković: ŠTO ŽENA MOŽE režija Vladimir Jagarić

1954. Miroslav Krleža: ADAM I EVA; režija Tomislav Durbešić

1955. William Saroyan: HEJ VI, VANI; režija Tomislav Durbešić

1955. Paul Vialar: JEDNO POSLIJEPODNE; režija Tomislav Durbešić

1955. Prosper Merime: ŽENA JE PAKAO; režija Pavao Cindrić

1956. Marijan Matković: KRIZANTEME; režija Dražen Grunwald

I ovdje je bitno zastati, zaustaviti kotač povijesti i reći da su se tada pokazali rezultati rada, ali i rezultati senzibiliteta tadašnje politike, jer baš te, 1956. godine, izgrađuje se Dom slijepih u

Draškovićevu 80, a uz taj Dom, i velika dvorana, u kojoj će stolovati kinematografi, a danas

stoluje druga scena Kerempuha, Vidra. Ova dvorana izgrađena je isključivo zahvaljujući rezultatima Novog života, pa otud i naše čuđenje zašto danas moramo plaćati svaki termin, odnosno zašto u Savezu slijepih nema više razumijevanja za naš rad i korištenje dvorane koja

bi nam se mogla u najmanju ruku ustupati besplatno, jer smo jedni od najboljih promotora života slijepih.

No, pustimo umjetnosti neka unaslovljena govori:

1957. nepoznati autor: PATHELIN; režija Dražen Grunwald

1958. Karel Čapek: MATI; režija Tomislav Durbešić

I onda? Što se dogodilo? Velika pauza u kojoj, duduše, Novi život igra, ali ne priprema nove predstave, ne angažira nova imena. Kažu, da je došlo do raskola, kažu da je...???

No, ostavimo to revnjim analitičarima, a mi krenimo dalje:

1966. Ivan Raos: TREBA SAČUVATI ZELENE KRIJESNICE; režija Vjekoslav Vidošević

1966. Marijan Matković: BEZIMENI; režija Vjekoslav Vidošević

1966. Fadil Hadžić: SITNE DUŠE; režija Dražen Grunwald

1967. Paul Schurlek: ULIČNI SVIRAČI; režija Dražen Grunwald

1970. Luigi Pirandelo: SICILIJANSKI LIMUN; režija Mirko Merle

1971. Jack Popplewel: POŠTENI LOPOVI; režija Mirko Merle

1972. J.B.P.Moliere: ŠKRTAC; režija Mirko Merle

1975. Miroslav Feldmen: IZ MRAKA; režija Radojko Ježić

1976. J.B.P.Moliere: ŠKRTAC; režija Mirko Merle

1978. Branislav Nušić: OŽALOŠĆENA PORODICA; režija Mirko Merle

1980. Pero Budak: NA TRNU I KAMENU; režija Mirko Merle

I onda opet, zastanimo... Baš te, 1980. godine, dolazi nova generacija glumaca, stvar nekako

drukčije kreće, ali započinju i gostovanja.

Spomenimo da je baš 70-ih, Novi život krenuo na veliku turneju po Švicarskoj, Njemačkoj i

Austriji, na kojoj je odigrao deset predstava, uglavnom za radnike privremeno zaposlene u inozemstvu. Krajem 70-ih, kazalište odlazi skoro svake godine u Mađarsku, te u Gradišće, gdje igra za hrvatsku nacionalnu manjinu.

Dalje!

1981. Branko Ćopić: VUK BUBALO; režija Mirko Merle

I opet zastanimo! Prvi put je dostignuta brojka 80. Velika stvar, plasman na SKAZU (Susret

kazališnih amatera Zagreba), odnosno u njegov završni dio...

1983. Jaroslav Hašek: DOBRI VOJAK ŠVEJK; režija Mirko Merle

1985. Branislav Nušić: SUMNJIVO LICE; režija Mirko Merle

1986. Fadil Hadžić: DOBRO JUTRO LOPOVI; režija Mirko Merle

1988. Pero Budak: KLUPKO; režija Mirko Merle

1990. J.B.P.Moliere: SCAPINOVE SPLETKE; režija Nina Kleflin

Opet zastanimo! Dolazi neponovljiva, ingeniozna, jedina, Nina Kleflin. Njezina mlađahna imaginacija naprosto je razbucala teatar, razigrala ga i obogatila mimikom i pokretom. Verbalni teatar prelazi u do tada neviđeno, a glavno svjedočanstvo napisanih riječi jest (bukvalno) polusatni pljesak na premijeri Molièreovih *Scapinovih spletki*.

1991. Lope de Vega: DOSJETLJIVA DJEVOJKA; režija Nina Kleflin

1992. Hans Weigl: TKO JE DOKTOR HLADNY; režija Nina Kleflin

1992. Siniša Glavašević: PRIČE IZ VUKOVARA; režija Mirko Merle

I opet zastanimo! U vrijeme rata, u vrijeme zagrebačkih uzbuna, u vrijeme kad nikome nije bilo do ničega, Novi život radi, probava i vježba, pa prvi priprema zapise heroja Siniše Glavaševića.

1994. J.B.P.Moliere: SCAPINOVE SPLETKE; režija Nina Kleflin

1994. Recital duhovne poezije hrvatskih pjesnika; odabrao: Vojin Perić

1995. D.I.Harms: HARMS-ČARMS-ŠARDAM (mimosvijet u 6 slika); režija: Nina Kleflin

1996. Georges Feydeau: NE MOTAJ SE OKOLO GOLA GOLCATA; režija: Snježana Banović

1997. Fadil Hadžić: ČOVJEK SA CENTRALE; režija Zoran Mužić

1997. P.A.C. Beaumarccais: FIGAROVA ŽENIDBA; režija Nina Kleflin

1998. Borislav Vujčić: PAUČINA PUČINE; režija Zoran Mužić

1998. D.I.Harms: NULE I NIŠTICE; režija Nina Kleflin

Ovdje moramo napisati kako smo te godine obilježili 50 godina postojanja, odigravši predstavu Nule i ništice u HNK u Zagrebu.

1999. Radovan Ivšić: KRALJ GORDOGAN; režija Nina Kleflin

Zastajemo na premijeri *Kralja Gordogana*... Nazočio joj i autor, Radovan Ivšić, plače i veseli se... Čestita glumcima i redateljici na još jednoj velikoj pobjedi, na iskoraku u nadrealistički teatar.

2000. Vojin Perić: KUPUJTE HRVATSKO (rekreacija duha preko uha); režija Nina Kleflin

Evo nas kod prve komedije koja progovara iz problema, koja razgoličuje sljepoču i postavlja je u centar radnje. Autor progovara o svakodnevlu slijepog čovjeka i publici u lice baca njihove vlastite predrasude.

2001. D.I.Harms: NULE I NIŠTICE (mimosvijet u 6 slika) ; režija: Nina Kleflin

Na vratima smo ruske avangarde. Vrlo naporna predstava u kojoj su glumci primorani učiti nove tehnike, svladati neviđene tehnike pokreta, zapravo, plesati. Ovo će, kako će kasnije

postati jasno, postati jedna od najuspješnijih predstava Novog života.

2002. Sofoklo: EDIP; režija Nina Kleflin

Veliki zavir u antičku tragediju, veliki ansambl, predstava koja će V. Periću donijeti prvu nagradu za mušku ulogu na SKAZ-u.

2003. Felix Mitterer: SMRTNI GRIJESI, režija: Mario Kovač

Ovo je predstava u kojoj je Novi život nadrastao sebe. Novi redatelj, novo rušenje mogućega...Ponosni smo!

2003. Vojin Perić: TRAŽIM POSAO, režija: Nina Kleflin

Ponovno teatar iz problema... ponovno malo terapije za publiku. Predstava koja će polupati

priličan broj predrasuda, ali tek za zrnce pomaknuti senzibilitet javnosti za slike.

2004. Radovan Ivšić: VANE ; režija: Mario Kovač

Rijetko lijepa predstava... Simbioza poezije i teatra... Pobjeda na SKAZ-u 2004. Šteta što to

publika baš ne prihvata...

2005. Hristo Bojčev: HANIBAL PODZEMNI ; režija: Nina Kleflin

Još jedna predstava na čijoj je premijeri nazočio sam autor. Njegovo čuđenje umješnošću slijepih glumaca bilo je uokvireno suzama i ganutošću.

2005. Alfred Jarry: UBU KRALJ; režija: Ivan Plazibat

Prva predstava mladog redatelja Ivana Plazibata. Izvanredno!

2006. David Ives: ODABRAO DŽELO HADŽISELIMOVIĆ; režija: Mario Kovač

Ako moramo govoriti o neuspjesima, a trebali bi, ovo je jedna od najlošijih predstava našeg

teatra. Loše i baš zato vrlo kratko na repertoaru.

2007. Ksenija Zec-Saša Božić: NOS VAMOS A VER; režija Ksenija Zec

Eh! Eh! Hajdemo tu zastati, pa odmoriti, pljeskajući. Bilo je to ovako; 8. međunarodni festival

komornog teatra Zlatni lav... Umag... Bili smo sretni i ponosni jer su nas pozvali, jer su nas

nekako prepoznali...Odigrana predstava... Isčekivanje, bez neke nade... i onda!!!

Grand Prix pripada.... Novom životu!!!

Eh! Ima li sretnijih ljudi? Ima li boljeg puta za rješenje statusa? Ima li?

Osim nekoliko kratkih napisa koji bi se mogli nazvati i ljetnim kiselim krastavcima, nikoga se to nije dojmilo... ali!!!Mi smo gospodo pobijedili, mi smo prvi, ne među slijepima, već... onako... među svima... No o tome kasnije u nekom drugom poglavlju. S *Nos vamos a ver* smo sudjelovali na 53. Splitskom ljetu, te na 24. Tjednu suvremenog plesa.

2007. Vojin Perić: LOPOVLUKU NIGDJE KRAJA NEMA; režija: Vojin Perić

Ima jedan zanimljiv događaj koji je inspiriran premijerom ove predstave. Na istoj je nazočio direktor Elektre, a nakon odgledane predstave u razgovoru sa tajnikom Hrvatskog saveza slijepih, predložio je da njegova firma zaposli 2 slijepa djelatnika. To je doista ostvareno

nekoliko dana kasnije. Ako je išta proizašlo iz rada Novog života, onda je ovaj događaj pravi

efekt. Jedna zaposlena slijepa osoba vrjedniji je dar poslodavca od bilo čega što nam se može darovati.

2007. Franz Kafka: PROCES ; režija: Ivan Plazibat

Još jedan zavir u teatarapsurda. Veliki zalogaj, veliki ansambl i gostovanje profesionalnog glumca Svena Jakira.

2008. prema motivima Helen Aberson: CIRKUSKI SLONIĆ CHARLIE; režija: Anica Tomic

Prvi dječji projekt. U predstavi govorimo o drukčijosti, o vrijednostima, o djeci sa teškoćama. U ansamblu imamo i gošće, Juditu Franković, Ivu Dragan Peter i Nikolinu Majdak.

2009. autorski projekt Ksenije Zec: DRAGO MI JE ŠTO VAS VIDIM

Ovo je pokušaj drugog dijela *Nos vamos a ver...* Nije baš uspjelo... Predstava u kojoj je ansambl izvukao svoj maksimum, još jedan plesni projekt, još jedno probijanje granica „mogućega“ ali nekako bez poena u „zadnjim sekundama“.

2010. Ana Prolić Kragić prema motivima *Ogleda o sljepoći* Joséa Saramaga:**BIJELO,BIJELO,BIJELO; režija: Mario Kovač**

Velika predstava, no puno veća očekivanja. Glumci su dali svoj maksimum, u nečemu što je vrlo teško glumiti. Slijepi glume slijepi... Čini se lako i logično, no???

2010. Lana Šarić BALADA O PINGVINU; režija: Ivan Plazibat

I eto nas u aktualnom repertoaru. Drugi projekt za djecu... Veliki uspjeh... Sudjelovanja na

Festivalu bajke u Ogulinu, te na 52. Međunarodnom festivalu djeteta u Šibeniku.

2011. J.B.P. Molire ŠKRTAC; režija: Maja Šimić

Klasična komedija... Još jedna predstava iz repertoara koji je nekad bio na našim daskama.

2012. Ana Prolić ISPECI, PA RECI; režija: Ana Prolić

Ovo je predstava koja je do trenutka pisanja ovog strateškog plana odigrana preko 50 puta

i još uvijek je jedan od udarnih detalja našeg repertoara. Radi se o pet skečiranih poslovica koje na vrlo neposredan način djeci osvješćuju pojам usmene narodne književnosti, praktičnu primjenu poslovica, te svu sretnost i umješnost slijepih glumaca na sceni, čime su zapravo pokriveni skoro svi naši strateški ciljevi.

07.03.2013. – Eugène Ionesco: ĆELAVA PJEVAČICA, režija Ana Prolić

Jedna od naših najbolji predstava, vrlo zapažena na festivalima.

24.10.2013. – A, KAKO VI VODITE LJUBAV? prva izvedba - Bosna i Hercegovina, Andrićevi dani – Travnik**12.12.2013. – A, KAKO VI VODITE LJUBAV? premijera u Vidri, po tekstu i režiji Vojina Perića.**

Predstava je zamišljena kao cabaret, vrlo je fleksibilna pa se može iz godine u godinu mijenjati, a obrađuje svijet slijepih, što znači da i dalje razbija predrasude i

stereotipe.

16.03.2014. – KAD LEŽAH NA SAMRTI

premijera u ZeKaeMu, na tekst Wiliama Faulknera, a **u režiji Saše Božića i Ksenije Zec**. Izvanredna predstava, ali vrlo hermetična i namijenjena sladokuscima. Nije namijenjena širokoj publici, pa smo je na žalost izveli tek dva puta.

17.05.2014. – DINOSAURI

još jedan projekt za djecu i **naša prva suradnja sa Petrom Radin** koja je autor i režiser predstave.

27.02.2015. – JUČER SAM SE SJETIO PLAVE, po tekstu i režiji Petre Radin.

Ovo je prvi zavir u dokumentaristički teatar, odnosno nešto za čim smo već dugo tragali. Predstava koju bi smo mogli nazvati isповјед sljepoće. Po prvi put su se na daskama našla četiri potpuno slijepa glumca i izveli su predstavu besprijekorno.

22.05.2015. - MIGUEL DE CERVANTES SAAVEDRA: DON QUIJOTE – BISTR VITEZ TUŽNOGA LICA, dramatizacija i režija: Ana Prolić.

Predstava koja nadrasta projekti i ostati će zabilježena kao jedna od boljih u našoj povijesti.

PREMIJERE 2016.- 2022.

A sada prođimo godinama koje su prodefilirale našom strategijom, te ostavile tragove u bliskoj prošlosti.

2016. Ivo Andrić: Prokleta avlja, režija: Mario Kovač

U predstavi je sudjelovao kompletan ansambl Novog života, uz gostovanje profesionalnog glumca, Nikše Marinovića. U svakom slučaju izuzetna predstava koju je relevantna kazališna kritika pohvalila.

2017. Pero Budak: Klupko, režija: Željko Duvnjak

Klupko je komedija koja nam je priuštila sjajne reakcije publike, a rad sa glumcem dao je novu kvalitetu predstavi, odnosno neko novo iskustvo u glumačkom radu svakoga od nas. U predstavi je pored ansambla sudjelovao i glumac, Matija Major.

2018. Vojin Perić: Čovječja ribica, režija: Petra Radin

Ovo je predstava za djecu, a govori o samostalnosti, slobodi i ljubavi.

2018. Eugene Ionesco: Jacques ili pokornost, režija: Ana Prolić

Jedna od boljih predstava u sveukupnom opusu našeg teatra. Uz male probleme pri dobivanju autorskih prava, ova predstava je dominirala dvije godine našim repertoarom.

2019. Vojin Perić: Kako se pravi pjesma, režija: Mea Glasnović i Eleonora

Magdalena Vrdoljak

Još jedna predstava za djecu pisana sa ciljem populariziranja poezije.

2019. Marina Petković Liker: Tvoj glas ne govori o ljubavi, režija: Marina Petković Liker

Ovo je predstava koja je proizašla iz radionica, odnosno tekstova koje su sami napisali glumci koji igraju. Pored naših glumaca, u predstavi nastupa i Dušan Gojić – profesionalni glumac.

2019. T. M. Plaut: Amfitrion, režija: Ivan Planinić

Ovo je komedija kojoj smo predviđali lijepe i bogate dane, ali nije bilo baš tako. Korona joj je presjekla put.

2020. Henrik Ibsen: Nora, režija: Mario Kovač

Biser svjetske literature, pobjeda cijelog ansambla Novog života... pored naših glumaca, gostovao je Nikša Marinović. I ovo je predstava koju nam je korona uzela.

2021. Marina Vujčić : Podmornica, režija: Ivan Planinić

Predstava koja govori o sljepoći na jedan vrlo suptilan način.

2021. Damir Miloš: Bijeli klaun, režija: Maja Kovač

Još jedna naša uspješnica za djecu.

2022. Danil Ivanović Harms : Bam cabaret, režija: Ivan Planinić.

Vrlo zahtjevna predstava koja je glumački savršeno odrađena.

2022. Ivo Andrić: Krugovi, režija: Mario Kovač.

Svojevrsni nastavak Proklete avlje u dramatizaciji Sibile Petlevski.

Nisu samo predstave dio naše povijesti, nije samo spisak redateljskih i scenografskih imena okvir za priču; tu su gostovanja po svim europskim zemljama, tu su svakogodišnja gostovanja po Hrvatskoj, tu su dokumentarci, emisije, intervjui, tu je jedna monografija (1948.-1988.), tu je čitava galerija plakata i programske knjižice kojima je odjevena svaka predstava. Tu su poznati dizajneri koji su osmislili naš vizualni identitet, tu je, na kraju i naša - www.novizivot.hr. Nagrađena stranica za koju još uvijek dobivamo pohvale, a koja je 2019. redizajnirana i osvremenjena.

VII. BIT

A sada o nečemu na što smo ponosni, o nečemu na što bi trebala biti ponosna i Hrvatska, o nečemu što je prodrmalo svijet i u Zagreb dovelo najbolje teatre slijepih sa svih strana svijeta.

Na stranu razmišljanja skeptika o tome, treba li Hrvatskoj kazalište slijepih, trebaju li se slijepi baviti umjetnošću, na stranu sve nastranosti, o kojima ćemo kasnije, no BIT je činjenica, on je tradicija, on je jedini festival kazališta slijepih u svijetu.

BIT, Blind in Theatre, (slijepi u kazalištu) nastao je devedesetih, a prvi je održan u Zagrebu 1999. godine. Na njemu je sudjelovalo tek nekoliko kazališnih grupa (Slovenija, Velika Britanija, Poljska, Španjolska i Hrvatska), no donio je nešto novo, nešto što se može komparirati, nešto što inspirira i nešto što slijepe konačno odljepljuje od učmalog i neinventivnog svakodnevlja. Većina prikazanih predstava je bila u fazi istraživanja, no mogli smo se usporediti, mogli smo razmjenjivati iskustva, mogli smo razmišljati umjetnički. Pored predstava, ovaj prvi festival obogatili smo i sa nekoliko radionica, koje su vodili Nina Kleflin i Ksenija Zec, ljudi koji su Novi život izdigli iznad prosjeka onoga što rade teatri slijepih.

Dolazi 2001. godina i 2. BIT. Naš festival prešao je veliku baru i doveo nam TBTB (Theater Breaking Through Barriers) iz New Yorka, te glumce iz Engleske, Italije, Španjolske, Slovenije i Hrvatske. Radi se već o vrlo ozbilnjnom festivalu.

Sve neparne godine nakon 2001. u Zagreb dovode još jedan BIT i još jedno "gledanje u umjetnost". Rastemo i nadrastamo sami sebe, jer usporedbe nema, jer posustajanja nema.

Ovaj ovlaš povijesni prikaz dovest će nas do 7. BIT-a, koji je svoje zastore spustio 2011. godine, pa u prvi strateški plan, koji ispraćamo, ušla su još dva, na čija smo izdanja ponosni. 8. i 9. Festivali doveli su nam neke nove skupine, odnosno premašili sve rekorde po posjeti.

2017. održan je 10. a 2019. 11. BIT. Kao da je došlo do zasićenja, odnosno do opadanja kvalitete izvedbi. Na ova dva festivala došla nam je grupa iz Crne Gore, čiji su nastupi izazvali solidan interes, no to je još uvijek na nivou radionica. Isto vrijedi za grupu iz Beograda. Na 11-om festivalu ugostili smo grupu iz Rumunjske *Constanta Asociatia Nevazatorilor* i to je bilo svojevrsno osvježenje. Jako se bojimo za 12. BIT, jer Covid-19 čini svoje, a distanca koja je u vrijeme pisanja ovih redaka još uvijek potencijalno moguća, pa i nad festivalom lebdi mali upitnik. No, pripreme su počele, kao i prve finansijske potpore.

Zaključujući ovaj povijesni pregled, najavljujemo eseističko obraćanje čitateljima ovog dokumenta, najavljujemo razjašnjenje potrebe bavljenja umjetnošću svakog čovjeka - i - napominjemo obveze Hrvatske koje je prihvatile kroz više dokumenata.

VIII. IZAZOVI, CILJEVI I PRIORITETI

IZAZOVI

Postoji čitav niz stvari koje nismo ostvarili, odnosno za koje je bilo prekratko vrijeme od 75 godina djelovanja, jer živimo uokvireni predrasudama, u društvu koje očito nema senzibiliteta prema marginaliziranim skupinama, jer da ih ima, ne bi slijepo osobe u Hrvatskoj imale najmanju kompezaciju potporu u Europi, ne bi najstarije kazalište slijepih bilo stjerano u status udruge u civilnom društvu, ne bi, na kraju krajeva naše predstave bile pune samo u slučajevima kada dijelimo besplatne ulaznice ili igramo humanitarne predstave.

Ipak u sljedećih pet godina pred nas se postavlja više izazova koji nas inspiriraju da idemo dalje, uz napomenu da smo samo dio procesa, jer se barijere u glavama mijenjaju presporo, jer je kazalište u kriznim vremenima, kakva su danas, inače na margini i tek je mogućnost imućnijih, kakvih je na žalost u našoj sredini sve manje. Pored svih nabrojanih smetnji, odnosno ograničenja društva, moramo spomenuti pandemiju Covid-19, jer je ona naprsto zaustavila umjetnost i odgurala je on line. No u nadi da je pandemijsko vrijeme iza nas, planiramo i idemo dalje!

Dakle, bitno je opstatiti, od hrvati se „vakuum“ i ostati dovoljno entuzijastičan kako bi povratak u normalno bio lakši.

1. Kako je Hrvatska članica Europske Unije, mi kao kazalište, moramo krenuti u osvajanje tog ogromnog tržišta, odnosno u sljedećih 5 godina napraviti predstavu na engleskom, odnosno sve svoje predstave u najmanju ruku titlati i pripremiti za inozemstvo. Iako je ovo bio jedan od izazova iz prošle strategije, ostaje dovoljno aktualan i inspirativan, a za isti će trebati osigurati i dodatna sredstva koja u proteklom vremenu nismo uspjeli dobiti.
2. Kako smo još uvijek jedino kazalište slijepih u Hrvatskoj, moramo intenzivnije povesti kampanju prilagođavanja kulturnih sadržaja slijepim osobama, te u tu svrhu sve svoje predstave pokriti audio deskripcijom, što podrazumijeva educiranje ljudi koji bi se time bavili, makar kao vanjski suradnici. I ovo je izazov koji prenosimo iz stare strategije, u čijem razdoblju smo uspjeli nabaviti svu potrebnu opremu, pa će biti puno lakše u potpunosti odgovoriti ovom izazovu.
3. Jedan od izazova koji bi nas izdigao iz uobičajenosti jest i koprodukcija sa jednim od renomiranih kazališta, ne samo u smislu produciranja predstave, nego i u smislu mješovitog glumačkog ansambla, kako bi naši glumci stekli nova iskustva, ali imali i bolju prođu na otvorenom kulturnom tržištu.

4. Kako smo dosegli zavidan nivo umjetničkog izričaja, u slijedećem razdoblju trebali bi se više posvetiti istraživanju, odnosno oprobati se u nekim novim vidovima teatra, kako bi isti preselili iz konvencionalnih prostora u neke druge, čime bi se približili publici, ušli joj u svakodnevni prostor i odgovorili izazovima vremena (on line) .

CILJEVI

Republika Hrvatska je potpisnica UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom, donijela je i Nacionalnu strategiju izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2021. do 2027. čime je aktivno sudjelovala u oblikovanju i budućem položaju Osoba sa invaliditetom.

Svi ovi dokumenti štite i promoviraju prava osoba sa invaliditetom da aktivno participiraju u svim porama društva, ali isto tako, da svojim resursima u istima sudjeluju i daju svoj doprinos.

Ovdje posebno želimo istaknuti Zajednički memorandum o uključivanju - HR, jer se smatramo primjerom uključivanja i integracije osoba sa invaliditetom, jer smo primjer koji bi Hrvatska mogla i trebala iskoristiti kao iskorak na ovom području.
No, krenimo redom!

Kako smo specifični teatar, a specifikum nam proizlazi iz invaliditeta naših glumaca, i naši ciljevi su višestruki, a usuđujemo se reći i naš značaj.

Pored onih osnovnih umjetničkih ciljeva, kojima je inficiran svaki umjetnik, dakle, svaki teatar:

- imati bogat i raznolik repertoar
- izvesti umjetničko djelo na što višem umjetničkom nivou
- ugraditi dio svoje imaginacije u svaku predstavu
- pripremiti predstave za sve vrste publike
- kroz svoje nastupe, afirmirati domaću dramsku literaturu
- pripremati lektirne naslove, kako bi se približili osnovnoj i srednjoškolskoj publici
- afirmirati umjetnička dijela slijepih autora
- kako je verbal jedno od naših najjačih oruđa izričaja, posvetiti svoje programe interpretaciji poezije
- svoje nastupe pokriti dobrom marketingom
- prosperirati na otvorenom tržištu i ostvariti određenu dobit koja će biti korištena za daljnji razvoj kazališta
- baviti se art-aktivizmom, te na taj način „mijenjati svijet“
- različitim teatarskim tehnikama (Boalov teatar) utjecati na društvene tijekove i aktivno sudjelovati u oblikovanju društva
- sukladno tehnološkom napretku, pomicati granice kazališnog izričaja i prilagođavati ih mlađoj publici
- sukladno tek proživljenim izazovima (Covid 19), pripremiti i online programe, odnosno postaviti snimke predstava na različite platforme.

Mi imamo i ciljeve koji proizlaze iz našeg specifikuma:

- afirmirati mogućnosti slijepih osoba

- senzibilizirati javnost za potrebe i specifičnosti slijepih osoba i svih osoba sa invaliditetom
- omogućiti što većem broju slijepih osoba umjetnički izričaj i pokušati ga podići na što višu razinu
- organizirati audicije i podmlađivati ansambl novim glumcima
- uslijed nemogućnosti redovnog stručnog obrazovanja, educirati svoje glumce organizirajući glumačke škole i kampove
- pored projekata iz područja kulture, aplicirati na projekte socijalnih usluga
- organizirati radionice za slike i slabovidne, na kojima će sudionici svladavati vještine iz svakodnevnog života
- raditi na mobilitetu i kretanju slijepih i slabovidnih osoba
- organizirati tečajeve neverbalne komunikacije
- umrežiti kazališta slijepih u cijelom svijetu i okupljati ih na našem festivalu (BIT)
- art-aktivizmom se boriti za prava slijepih i slabovidnih osoba
- educirati mlade kroz radionice i ciljane programe za specifičnosti i potrebe osoba sa invaliditetom
- biti što više prisutan u medijima, kako bi ušli u svakodnevnicu publike odnosno postali netko za koga se zna
- puno više reklamirati predstave kroz plakatiranje, google ili instagram promociju
- organizirati ciljane kampanje za afirmaciju umjetničkih kreacija slijepih osoba
- konačno, jednom, u budućnosti, izboriti status kazališta.

Koliko god iskakali sa repertoarom, dokazivali se profesionalnim izvedbama, za što postoje relevantni osvrti kazališne kritike, uvijek se nađe netko da nas gurne na marginu sa onom vječno skeptičnom rečenicom – Oni su ti socijala.

E, pa nismo! I ne pristajemo biti! I kad-tad će nas prozvati kazalištem, kad-tad će nam sustavno osigurati makar mrvice, kad-tad će se mišljenje svjetskih kazalištaraca pretočiti u naše dvorište.

U sljedećih 5 godina moramo izboriti status teatra, odnosno postati druga scena nekog renomiranog kazališta, profesionalno angažirati nekoliko slijepih glumaca i izjednačiti se sa zemljama koje su to odavno napravile VELIKA BRITANIJA – EXTANT, TBTB - SAD itd.

Kao što već rekosmo, naša matična scena je kazališna dvorana Vidra, koja je u vlasništvu Hrvatskog saveza slijepih, ali svako njezino korištenje plaćamo Satiričkom kazalištu Kerempuh, pa se vrlo često osjećamo gostima, odnosno strancima u vlastitim prostorima. U sljedećem razdoblju, pokušat ćemo riješiti i ovaj problem, odnosno urediti odnose Hrvatskog saveza slijepih i nas, glede korištenja dvorane.

Kako je naš ravnatelj bio član Komisije za kulturu, EBU-a (European Blind Union), te član Kazališnog vijeća Grada Zagreba, stekao je dovoljno iskustva za strateško planiranje i ozbiljniju kulturnu politiku čiji je cilj uozbiljenje statusa kazališta.

Ostat ćemo u kontinuitetu u svim akcijama koje već dulje vrijeme svakogodišnje provodimo, kao na primjer, suradnju sa Hrvatskim kazalištem Travnik, u okviru koje ćemo nastupati na *Andrićevim danima*, suradnju sa Bosanskim narodnim pozorištem iz Zenice, suradnju sa udrugom Lotos iz Tuzle, Kulturnom zajednicom iz Berlina itd. Sve

ovo je dugoročno gledano, jer ovisi o finansijskom poslovanju, odnosno o produbljenju krize koju je izazvao rat u Ukrajini i potres u Zagrebu i na Banovini.

Počev od 2012. pa do danas, dalje ćemo kontinuirano provoditi projekt „*Party u mraku*“, kojim ćemo senzibilizirati javnost za mogućnosti i potrebe slijepih osoba, odnosno, kojim ćemo rušiti predrasude prema slijepima. Ovaj projekt moramo obogatiti i učiniti istinskim novitetom u senzibilizaciji šire javnosti čije oblikovanje će trebati ozbiljan rad u smislu režije i višeslojnosti „igre u mraku“.

Pripremit ćemo najmanje četiri predstave za djecu, od kojih bi jedna trebala biti umjetničko djelo domaćeg autora.

Pripremit ćemo najmanje jedan plesni projekt, kako bismo održali ansambl u toj vrsti kondicije, ali i kako bi smo nastavili odnositi nagrade na nekim festivalima, te pomicali granice mogućnosti naših glumaca.

Pripremit ćemo najmanje 6 predstava za odrasle, od kojih će jedna biti istraživački projekt koji govori iz problema, odnosno progovara o slijepim osobama i njihovom životu.

Po potrebi ćemo angažirati i videće, profesionalne glumce, kako bi što bolje ostvarili ciljeve integracije slijepih u društvo.

Surađivat ćemo sa drugim kazališnim kućama, predlažući im koprodukcijsku suradnju, što bi također bio dio integracije i inkruzije.

Svoje predstave besplatno ćemo davati po: domovima za starije i nemoćne osobe; dječjim domovima; udrugama osoba sa invaliditetom, itd...

Detaljnije o našim aktivnostima, na kraju ovog dokumenta, kad ih namjeravamo složiti po godinama provedbe.

PRIORITETI

Borba koja traje iz dana u dan i koja nam je zapravo navika, morat će se definirati u nekoliko točaka, odnosno artikulirati u oblike koji će polučiti vidljive rezultate. Prioriteti u sljedećih 5 godina bit će nam:

- 1. Pod svaku cijenu izboriti status kazališta, odnosno uozbiljenje statusa u smislu pripadanju jednom od gradskih renomiranih kazališta kao njegova druga scena**

Obrazloženje

Svi dokumenti koje smo citirali u ovom strateškom planu, a potpisani od strane Republike Hrvatske jamče aktivno sudjelovanje u kulturnom životu države, ne samo pasivno, konzumersko, nego i ono aktivno, ono koje podrazumijeva umjetničku kreaciju, bavljenje kazalištem.

Ako jedno društvo ne može osigurati školovanje slijepih i slabovidnih glumaca, odnosno ako im je to onemogućeno u redovnom sustavu, radi se o činu diskriminacije, odnosno sprječavanju nastanka profesionalne institucije kazališta.

No, ako bavljenje kazališnom umjetnošću traje već preko 70 godina, ako ga relevantna kazališna kritika vidi kao nešto što je na profesionalnom nivou, ako su iza nas rezultati, nagrade i gostovanja po Hrvatskoj i inozemstvu, onda nam se čini da su svi potrebni uvjeti za stjecanje statusa kazališta zadovoljeni.

Možda je i sporazum potpisani između Ministarstva kulture i Grada Zagreba (2015.) početak institucionalizacije Novog života, koja bi nam osigurala sustavno financiranje, odnosno ravnopravnu utakmicu sa drugim kazalištima, iako smo zbog svojeg specifikuma i tada daleko od jednakosti.

Možda je osnivanje Teatroze d.o.o. dio novog statusa, jer smo preko ovog našeg trgovačko društva ušli u Očeviđnik Ministarstva kulture, te umjetničke programe realiziramo kroz Teatrozu.

Nadalje, imamo infrastrukturu, imamo repertoar koji se može mjeriti sa daleko većim i ustanovljenim kazalištima, imamo dva člana HDDU-a, naprsto, imamo kazalište.

No, recimo i ovo! Ako bi se u okvirima zgrade u kojoj stoluje Hrvatski Savez slijepih osnovao centar za kulturu slijepih, koji bi pored knjižnice, muzeja i različitih klubova imao i svoje kazalište, odnosno dvoranu, ne bismo imali ništa protiv, a time bi se zadovoljio širi interes slijepih da lakše ostvaruju neke svoje strateške ciljeve u širem smislu. U tom slučaju bi dvorana Vidra bila puno pristupačnija nezavisnoj sceni Zagreba, kojoj su potrebni stalni prostori za igranje.

2. Pomladiti i popuniti glumački ansambl

Obrazloženje

- Slijepi i slabovidni su mala populacija, tako da je vrlo teško selektirati glumačke talente, odnosno privoljeti ih da aktivno rade uz simbolična primanja. U slijedećem periodu ćemo morati organizirati:
 - Školu scenskog govora (Projekti Ministarstva kulture ili Ministarstva obrazovanja)
 - Školu scenskog pokreta (Ministarstvo obrazovanja ili ministarstvo kulture)
 - Edukaciju svakodnevnih vještina (Ministarstvo rada i socijalne politike – u suradnji sa - Hrvatskim savezom slijepih i Udrugom slijepih Zagreb)
 - Edukaciju neverbalne komunikacije (Ministarstvo obrazovanja i Ministarstvo kulture)
 - Nekoliko audicija među članstvom Udruge slijepih Zagreb, odnosno među slijepim i slabovidnim studentima koji studiraju u Zagrebu, a iz različitih dijelova su Hrvatske.

No, da bi smo sve ovo proveli i ostvarili, potrebno se redovito javljati na različite natječaje, odnosno osigurati male benefite svima koji se bave kazalištem, a na kraju – zašto da ne?!? – zaposliti jednog do dva glumca u kazalištu.

3. Gospodarska djelatnost – razvoj Teatroze d.o.o.

Obrazloženje

Zbog svojeg specifikuma koji je uokviren mnogim predrasudama i stereotipima, nemamo dobru prođu u slobodnoj prodaji karata, pa je pod hitno potrebno pronaći nove načine prihoda, što bi se moglo ostvariti putem različitih načina oglašavanja, odnosno iznajmljivanjem kombi-vozila, te nekim drugim gospodarskim aktivnostima. Kako smo neprofitna organizacija (udruga) morali smo osnovati trgovacko društvo i zadovoljiti zakonsku formu za bavljenje nabrojanim i drugim poslovima kojima bi mogli uprihoditi određena sredstva. Naravno da i dalje ostajemo u statusu pravne osobe koja svu dobit

troši isključivo na vlastito funkcioniranje, odnosno unapređivanje svojih programa. Pored realizacije našeg prvog projekta vezanog za videćeg pratitelja, a u okviru ESF-a, aplicirat ćemo i na druge europske fondove, kako bi smo razvijali svoje djelatnosti.

IX. OČEKIVANI REZULTATI

Rezultati uvijek proizlaze iz ciljeva, odnosno projekata koji su usmjereni da ostvare ciljeve. Iako smo marginalna skupina kojoj se svake godine ispočetka traži mjesto, a nikad se ne nalazi, zasigurno ćemo ostvariti određene rezultate. No, recimo i to da su pomaci u senzibilizaciji javnosti za mogućnosti i potrebe osoba sa invaliditetom, te razbijanje predrasuda jako spori procesi pa se rezultati mogu mjeriti vrlo sitnim zrncima, što nekome može izgledati tapkanje u mjestu, ali ljudima u problemu su to svjetlosne godine putovanja do integracije i afirmacije.

Ako nas nadležne institucije sustavno podrže, bit će to također jedan od naših rezultata, jer je to do sada bilo tek sporadično, simbolično i uvijek uokvireno imenom i prezimenom koje ima sluha i senzibiliteta, nepreciznim pokušajima sporazuma, a vrlo rijetko sustavom i demokratskim mišljenjem i donošenjem odluka.

Definirali smo prioritete, utvrdili izazove, pa će sve što nastane ostvarivanjem jednog od ovih zacrta biti pozitivan rezultat.

Svoje rezultate ćemo jednom godišnje pokušati analizirati, kao i do sada našim izvješćima i diskusijama, no potrebno je organizirati i vanjsku evaluaciju, iako je to zbog jedinstvenosti institucije veoma teško. Naime, netko može analizirati i ocijeniti našu organiziranost u smislu civilnog društva, ali komparirati to i umjetničke dosege, iskombinirati sva područja bavljenja i zbrojiti... vrlo teško, no u svakom slučaju moramo započeti sa tim načinom procjene učinjenoga. No, pripomenimo i činjenicu da svakogodišnje šaljemo izvješća financijerima, odnosno izvješćima pokrivamo projekte koje provodimo ili smo ih u potpunosti realizirali.

X. PLANOVI DJELOVANJA PO GODINAMA

2023.godina

Iako je većina aktivnosti za ovu godinu planirana u 2022. godini, budući su tada objavljeni skoro svi natječaji iz područja kulture, ovdje ćemo napisati već utvrđeno, ali i neke druge aktivnosti koje ćemo pokušati financirati iz drugih fondova. Planiramo sljedeće:

1. Početkom godine završiti rad na predstavi Ne daj se Njofra, Milana Grgića i sredinom ožujka je premijerno izvesti.
2. Obaviti pripreme za početak rada na predstavi Stilske igre, Ane Prolić, što je detaljnije definirano operativnim planom.
3. Ovu predstavu ćemo prilagoditi našim članovima u smislu pripreme (pretiskavanje na braillovom pismu, presnimavanje u audio-tehniku itd).
4. Do lipnja premijerno izvesti predstavu Stilske igre. U rujnu započeti pripreme za rad na predstavi Ružno Pače, u režiji Marija Kovača.
5. U drugoj polovici studenog izvesti predstavu Ružno pače.
6. Pokušati organizirati ljetnu turneju sa jednom od predstava sa repertoara;
7. U lipnju gostovati u Beogradu i Kragujevcu sa predstavama Bijeli klaun i

Podmornica.

8. Krajem listopada sudjelovati na *Andrićevim danima* u Travniku, te *Uskopaljskim jesenima* u Uskoplju (BIH).
9. U studenom, pripremiti samostalno manji projekt (izvan financiranja), sa mladim, potencijalnim članovima ansambla
10. pripremiti i organizirati 12. BIT – početkom listopada. A u slučaju posebnih epidemioloških mjera, odgoditi isti;
11. Sudjelovati u *Noći kazališta*.
12. Nastaviti tijekom cijele godine provoditi projekt *Party u mraku*, obnavljajući ga i plasirajući u medijima i provodeći ga kroz različite oblike;
13. Organizirati najmanje 15 nastupa u Zagrebu, te 10 po Hrvatskoj, kao i barem 4 u inozemstvu.
14. Sazvati najmanje jednu Skupštinu udruge, odnosno 4 sastanka Upravnog odbora;
15. Aplicirati na sve natječaje iz područja kulture i socijalne politike
16. Nastaviti suradnju sa svim dionicima lokalne vlasti i sa državnim institucijama
17. Pristupiti pisanju i provođenju strateškog plana našeg trgovačkog društva;
18. Krenuti sa inicijativom institucionalizacije kazališta (permanentna aktivnost)

2024.godina

Naravno, da će za godine koje dolaze planovi biti općenitiji i sa manje strogo određenih točaka (naslova), no činjenice i aktivnosti ostaju:

1. Pripremiti afirmacijski projekt iz života slijepih.
2. Pripremiti jednu manju predstavu (naslov još nije određen);
3. Započeti sa Organizacijom 13. *BIT-a* (početak prosinca)
4. Provesti projekt *Gostovanja po Hrvatskoj*;
5. Odigrati jednu do dvije predstave u Austriji ili Njemačkoj;
6. Sudjelovati na *Andrićevim danima*, odnosno festivalu Hajde svijete budi dijete - Sarajevo;
7. Ugostiti Hrvatsko amatersko kazalište iz Travnika;
8. Organizirati nastupe u Zagrebu – za dječje vrtiće, osnovne i srednje škole, te za sindikate;
9. Tijekom cijele godine provoditi medijsku kampanju, u svrhu bolje prođe na otvorenom kulturnom tržištu;
10. U proljeće početi pripremati elaborat, koji u jesen treba predati Skupštini Grada, odnosno Uredu za kulturu i Ministarstvu kulture, za dobivanje statusa kazališta;
11. Sudjelovati na manifestaciji *Noć kazališta*;
12. Organizirati audiciju za prijem mladih glumaca u ansambl;
13. S jeseni pokrenuti edukaciju (glumačku školu), za mlade;
14. Cijelu godinu provoditi projekt *Party u mraku*;
15. Permanentno se javljati na festivale;
16. Kontinuirano se javljati na sve natječaje za koje nađemo za svrhovito aplicirati;
17. Partnerski sudjelovati u europskim projektima;
18. Pokušati samostalno aplicirati na natječaje iz europskih fondova;

Ovo su samo neke od aktivnosti koje namjeravamo provesti u 2024.godini, jer smo otvoreni za ideje i nove oblike.

2025.godina

Ovisno o prodi elaborata za reguliranje statusa kazališta, nastaviti aktivnosti, odnosno eventualnu preorganizaciju. Ovisno o rezultatima javnih poziva i drugih natječaja, pokušati realizirati slijedeće:

1. Do lipnja pripremiti jednu predstavu (po mogućnosti projekt za djecu).
2. Od rujna do prosinca pripremiti jednu predstavu za odrasle (nešto alternativno).
3. Organizirati besplatne nastupe po domovima umirovljenika (5 predstava), dječjim domovima (5 predstava), te po bolničkim odjelima – gdje je to moguće (5 predstava), kao i po udrugama osoba sa invaliditetom (5 predstava).
4. Organizirati jedan do dva nastupa u Njemačkoj ili Austriji.
5. Dovesti u Zagreb, jednu od amaterskih hrvatskih kazališta iz inozemstva.
6. Organizirati nastup u Zagrebu *Hrvatskog kazališta travnik*.
7. Kontinuirano provoditi projekt *Party u mraku*.
8. Permanentno se javljati na kazališne festivale.
9. Aplicirati na sve adekvatne natječaje.
10. Aktivno raditi na promidžbi kazališta.
11. Pronaći finansijska sredstva za obnovu voznog parka (nabavka novog kombi-vozila).
12. Pokušati dopuniti svjetlosni park.
13. Sudjelovati u *Noći kazališta*.
14. Pripremiti jedan projekt u koprodukciji sa drugim kazalištima.
15. Provoditi program *Gostovanja po Hrvatskoj* (turneja po Dalmaciji i otocima).
16. Organizirati glumački kamp u Premanturi.
17. Pokušati regulirati glumački status svih glumaca u HDD-u.
18. U rujnu, ili početkom listopada organizirati 13 BIT
19. Pokušati zaposliti jednog do dva glumca.
20. Pripremiti jednu dužu turneu po inozemstvu;
21. Snimiti reklamni spot.
22. Organizirati tribinu na temu Kazalište slijepih.

Ovo je popis želja, ali vjerujte, i spisak stvarnih mogućnosti, samo ako nas prihvate institucije u kulturi i socijalnoj politici, samo ako je naše kazalište potrebno Hrvatskoj.

2026. godina

Teško je sa ove distance planirati ovu godinu, no u natuknicama možemo poželjeti slijedeće;

1. Pripreme organizacije 14. BIT-a.
2. Priprema jedne predstave (svibanj), nešto iz klasične kazališne literature.
3. Organizirati većinu gostovanja u prvoj polovici godine, kako bi jesen ostala u znaku još jedne pripreme predstave;
4. Sudjelovati na *Andrićevim danima* (Travnik), te dječjem festivalu Sarajevo)
5. Organizirati audiciju za prijem mladih glumaca.
6. Organizirati školu scenskog pokreta, kroz glumački kamp u Premanturi.
7. Obnoviti opremu za zvuk (razglas i mikrofoni).
8. Ovisno o tijeku statusa, dalje raditi na reguliranju istoga.
9. Aplicirati na sve adekvatne natječaje.

10. Prijavljivati se na sve festivale.
11. Obnoviti informatičku opremu u uredu.
12. Nabaviti informatička pomagala za slike.
13. Pokušati, krajem godine, organizirati turneju po inozemstvu.
14. Pripremiti titlove na engleskom za sve predstave koje imamo na repertoaru.
15. Pokušati pokrenuti, u suradnji sa Hrvatskom knjižnicom za slike, časopis za kulturu.
16. Sudjelovati u *Noći kazališta*.
17. Organizirati susret sa starijim članovima kazališta.
18. Provoditi program *Gostovanja po Hrvatskoj* (turneja po Lici).
19. Realizirati jedan koprodukcijski projekt sa nekim od profesionalnih kazališta.

Ova perspektiva čini se daleka. No mi smo teatar vjeran svojoj djelatnosti, predan svom poslu i ljubavi, pa nije teško pretpostaviti i planirati.

2027.godina

Ovo je daleko razdoblje u kojem se nadamo biti profesionalni teatar, odnosno barem institucija koja je financijski sustavno zbrinuta. Nadamo se boljim ekonomskim prilikama u zemlji, odnosno demokratskim dosezima koji neće dopustiti puko vegetiranje naše institucije. Shodno tome planiramo:

1. Pripremiti inovativni projekt, kao iskorak u nove izričaje u kazalištu.
2. Pokrenuti medijsku kampanju, odnosno pokušati organizirati emitiranje jedne od naših predstava na HTV-u.
3. Pripremiti jedan dječji projekt.
4. Proširiti suradnju sa drugim kazalištima, odnosno uspostaviti razmjenu programa.
5. Pokušati dobiti dvoranu Vidra pod povoljnijim uvjetima.
6. Pokušati organizirati veliku turneju u inozemstvu.
7. U suradnji sa Hrvatskim Savezom slijepih pripremiti afirmativni projekt o specifičnostima i potrebama slijepih osoba.
8. Usputaviti stalni marketinški sustav reklama i prodaje predstava.
9. Pokušati osnovati scenu mladih.
10. Organizirati najmanje 3 motivacijska sastanka ansambla i svih zaposlenih.
11. Aktivno surađivati sa državnim institucijama i lokalnom samoupravom.
12. Raditi na utvrđivanju sustava financiranja, odnosno usustaviti financiranje nastupa glumaca.
13. Organizirati 14. BIT.
14. Pokušati umrežiti kazališta slijepih u smislu projekta uzajamnih gostovanja.
15. Obaviti sve pripreme za donošenje strategije za razdoblje 2027.-2032.
16. Raditi na usavršavanju strukture kazališta.

Kroz razdoblje obuhvaćeno ovom strategijom, očekujemo financiranje od:

- Ministarstva socijalne politike i...
- Ministarstva kulture
- Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa
- Gradskog ureda za kulturu
- Različitih gospodarskih subjekata koji objave natječaj

- Različitih gospodarskih subjekata koji izraze interes za oglašavanje u našim publikacijama
- EU-fondovi na koje namjeravamo aplicirati
- Slobodna prodaja ulaznica.

XI. ANALIZA I VREDNOVANJE PROVEDBE

Na kraju svake godine Novi život će izvršiti analizu aktivnosti i rezultata u prethodnoj godini i na temelju tih saznanja unaprijediti djelovanje i unijeti promjene/prilagodbe u planu djelovanja za narednu godinu.

Redovno ćemo podnositi izvješća o provedbi projekata svim financijerima, kao i svojoj Skupštini.

Sukladno zacrtanim ciljevima, organizirat ćemo jednom u dvije godine i vanjsku evaluaciju rada kazališta.

No, recimo – opet sistematično i taksativno:

Da ćemo provoditi unutarnju i vanjsku evaluaciju, iako smo djelatnost čije su predstave najbolja prezentacija rada, odnosno evaluacija svima koji nas financiraju i svima koji nas konzumiraju kao teatar.

VANJSKA EVALUACIJA

- Podnosit ćemo post-projektna i post-programska izvješća svim financijerima, odnosno resornim ministarstvima i uredima
- Pri izvedbi predstava koje ostvaruju ciljeve proizašle iz specifikuma, podijelit ćemo publici anketne lističe na kojima će moći odgovoriti na pitanja vezana za predstavu koju su vidjeli, ali i na pitanja o njihovoj senzibiliziranosti za osobe sa invaliditetom, odnosno o utjecaju odgledanoga na njihove daljnje stavove prema istima.
- O svemu što radimo obavještavat ćemo javnost putem medija.
- Svoje godišnje izvješće podastrijet ćemo javnosti na svojoj stranici, odnosno u publikacijama prigodnim za to.
- Jednom u tri godine angažirat ćemo neku od revizorskih kuća, kako bi provjerili naše finansijsko poslovanje.

UNUTARNJA EVALUACIJA

- Voditelji projekata i programa, nakon realizacije istih podnijet će izvješća Upravnom Odboru udruge, te na redovnom zasjedanju Skupštine udruge, odnosno organima koji budu aktualni, sukladno statusu.
- U složenim situacijama osnovat ćemo povjerenstva koja će nadgledati rad na projektima i programima
- Naš Nadzorni odbor će redovito izvještavati Upravni Odbor i Skupštinu o svim finansijskim tijekovima poslovanja.

Dakle, mi smo svoji radom, te smisлом svoga rada okrenuti javnosti, odnosno od iste vrednovani. Da bi stvari koje produciramo bile i stručno uokvirene, pobrinut će se kazališna kritika koja nas prati već dugi niz godina i vrlo objektivno ocjenjuje, bez zadrške – obzirom na naš specifikum.

No, ako se nastavi trend da nas skoro nitko iz naših resornih ministarstava do danas nije bio u mogućnosti vidjeti, zar možemo govoriti o procjeni vrijednosti? Zar možemo govoriti o našim umjetničkim dosezima gledanih sa strane onih koji nas podržavaju?

Analize birokracije su potrebne i bitne da vidimo tijekove novca, da vidimo svrhu trošenja, no!?

Kad ćemo vidjeti vrijednosti u samoj srži djelovanja, u smislu provedbe projekata i programa? Kad će na našu predstavu doći viši dužnosnici, zato da guštaju umjetnost, a ne tek iz obvezе?

Vjerujemo da hoće, jer to nam je vrednovanje najbitnije, te su nam ocjene najvažnije - one ljudske, one znalačke koje će nam pokazati da smo potrebni, da ima smisla gledati nas, da smo jednaki i u dvoranama i na scenama, a ne samo na papiru.

DA ZAKLJUČIMO!

Budimo realni, tražimo ne moguće!!!

Ovaj Strateški plan djelovanja Dramskog studija slijepih i slabovidnih „Novi život“ za razdoblje od 2023. do 2027. usvojila je Skupština Dramskog studija slijepih i slabovidnih „Novi život“ 21.03.2023.

